

Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Prezes

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych
ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

KRAJOWA RADA IZB ROLNICZYCH

Wpłynęło dnia 28.05.09
1956/09

Nasz znak:
P-118- DPB - 075 - 1 /WO/AN/09

Data
25 05.2009 r.

Sprawa: odpowiedź na pismo znak: KRIR/KK/1583/09 z dnia 29 kwietnia 2009 r.

W nawiązaniu do pisma Krajowej Rady Izb Rolniczych, w którym podjęto kwestie dotyczące „zwrotu dopłat powierzchniowych za 2004 r. przez rolników, którzy uzyskali prawo do rent strukturalnych (...)”, uprzejmie informuję Pana Prezesa, co następuje.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że podstawę przyznawania płatności bezpośrednich do gruntów rolnych w 2004 r. stanowiła ustawa z dnia 18 grudnia 2003 r. o *płatnościach bezpośrednich do gruntów rolnych i oddzielnej płatności z tytułu cukru* (Dz. U. z 2004 r. Nr 6, poz. 40, z późn. zm.), z przepisów której wynika, iż jednym z warunków, od spełnienia którego zależy uzyskanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych jest posiadanie działek rolnych. Fakt, że warunek posiadania gruntów rolnych powinien być spełniony w dniu wydawania decyzji wynika zarówno z przepisów tej ustawy (vide art. 4), jak i orzecznictwa sądów administracyjnych. M.in. w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 lutego 1994 r. (sygn. akt. S.A./Wr 1891/93) Naczelny Sąd Administracyjny wskazał, że „*bezdyskusyjny jest obowiązek uwzględnienia przez organ wydający decyzję stanu faktycznego ustalonego w dacie wydania decyzji*”. Także w jednym z ustnych uzasadnień wyroku o stwierdzenie nieważności decyzji przyznającej płatności bezpośrednie (sygn. akt. IV SA/Wa 2087/06) Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wskazał, że rażącym naruszeniem prawa jest przyznanie płatności osobie, która w dacie wydania decyzji nie była posiadaczem gruntów rolnych, bo dokonała ich przeniesienia w związku z równoległym ubieganiem się o rentę strukturalną.

Jednocześnie należy zauważyć, że w roku 2004 część rolników ubiegających się o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych lub o przyznanie płatności z tytułu wsparcia działalności rolniczej na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania przeniosła przed wydaniem decyzji posiadanie gruntów rolnych na rzecz innych osób, przy czym w większości przypadków wynikało to z chęci przejścia przez te osoby na rentę strukturalną. Pomimo tego, że rolnicy dostarczali do Agencji dokumenty potwierdzające przeniesienie posiadania gruntów rolnych, Kierownicy Biur Powiatowych ARiMR wydawali decyzje przyznające im płatności bezpośrednie do gruntów rolnych oraz płatności ONW. Podkreślenia wymaga, że decyzje administracyjne przyznające przedmiotowe płatności w sytuacji, gdy nie został spełniony podstawowy warunek ich uzyskania w sposób rażąco naruszały prawo i zaistniała konieczność wyeliminowania ich z obrotu prawnego w trybie stwierdzenia nieważności decyzji. To z kolei rodzi konieczność ponownego rozpatrzenia przez Kierowników Biur Powiatowych ARiMR spraw za rok 2004, a w konsekwencji wydania nowych decyzji rozstrzygających o przyznaniu płatności bezpośrednich do gruntów rolnych lub płatności ONW na rok 2004 w oparciu o stwierdzony stan faktyczny oraz przepisy prawa krajowego i unijnego.

Uwzględniając przedstawione powyżej informacje pragnę zauważyć, że decyzje administracyjne obarczone – jak w analizowanych przypadkach – wadą rażącego naruszenia prawa są decyzjami wadliwymi wywołującymi ułomne skutki prawne, które nie mogą być uznawane przez prawo. W celu ich wycofania eliminuje się takie decyzje z obrotu prawnego przez stwierdzenie ich nieważności. Zasadniczy sens tej instytucji polega więc na tym, że w każdym przypadku decyzja dotknięta wadą rażącego naruszenia prawa powinna być wyeliminowana z obrotu prawnego, a tym samym powinny być zawieszane skutki prawne, które decyzja taka wywołała. Z tego też względu działanie organów Agencji, które w trybie art. 158 w związku z art. 156 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego wyeliminowały wadliwe decyzje z obrotu prawnego należy ocenić jako prawidłowe i zgodne z obowiązującymi przepisami prawa. Warto w tym miejscu wskazać, iż większość decyzji Prezesa ARiMR utrzymujących w mocy decyzje organu I instancji o stwierdzeniu nieważności decyzji przyznających płatności bezpośrednie do gruntów rolnych na rok 2004 została przez rolników zaskarżona do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, zatem oceny zgodności z prawem tych rozstrzygnięć dokona również Sąd.

Odnosząc się natomiast do kwestii związanych z obowiązkiem zwrotu przez rolników płatności otrzymanych z tytułu płatności bezpośrednich do gruntów rolnych na rok 2004, wskazać należy, iż stosownie do art. 49 ust. 4 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2419/2001 z dnia 11 grudnia 2001 r. *ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli niektórych wspólnotowych systemów pomocy ustanowionych rozporządzeniem rady (EWG) Nr 3508/92* (Dz. U. UE L 327 z 12.12.2001 r., s. 1, z późn. zm.) obowiązek zwrotu nienależnych płatności nie ma zastosowania, jeżeli dana płatność została dokonana na skutek pomyłki właściwej władzy lub innej władzy oraz jeśli błąd nie mógł w zwykłych okolicznościach zostać wykryty przez rolnika. Jednakże w przypadku, gdy błąd dotyczy elementów stanu faktycznego związanych z obliczeniem danej płatności, powyższy przepis stosuje się jedynie, jeśli o decyzji o zwrocie nie powiadomiono zainteresowanego w terminie 12 miesięcy od płatności.

Ponadto stosownie do ust. 5 cytowanego powyżej art. 49 rozporządzenia Komisji (WE) Nr 2419/2001, obowiązek zwrotu nie ma zastosowania, jeżeli okres między datą płatności pomocy a datą pierwszego powiadomienia beneficjenta przez właściwe władze o nieuzasadnionym charakterze danej

płatności jest dłuższy niż 10 lat. Jednakże jeśli beneficjent działał w dobrej wierze, okres wskazany w akapicie pierwszym jest ograniczony do 4 lat.

Należy zatem wskazać, iż z art. 49 ust. 4 rozporządzenia wynikają dwa warunki, które muszą zostać spełnione łącznie, by możliwe było odstępianie od obowiązku zwrotu nienależnie pobranych płatności. Po pierwsze musi zaistnieć pomyłka właściwego organu, a po drugie – rolnik w zwykłych okolicznościach nie mógł takiego błędu wykryć.

Podkreślenia wymaga, iż w diskutowanych sprawach tj. dotyczących przyznania płatności bezpośrednich do gruntów rolnych pomimo przeniesienia posiadania gruntów rolnych w związku z przejściem na rentę strukturalną znaczenie ma przede wszystkim czy wnioskodawcy dopełnili obowiązku, o którym byli informowani w samej treści wniosku tj. powiadamiania organu o każdym fakcie który może mieć wpływ na nienależne przyznanie płatności objętej wnioskiem oraz o każdej zmianie, która nastąpi od dnia złożenia wniosku do dnia wydania decyzji w sprawie, w szczególności gdy zmiana dotyczy przeniesienia posiadania gospodarstwa rolnego (a zatem czy organ nie wziął pod uwagę dowodów istniejących w danym, konkretnym postępowaniu), czy też organ posiadał wiedzę o przeniesieniu posiadania gospodarstwa niejako z urzędu, w związku z wszczęciem innych postępowań o przyznanie rent strukturalnych.

Analiza przedmiotowych spraw prowadzi do stwierdzenia, iż beneficjenci, którzy przekazali gospodarstwa w ramach spełnienia warunku niezbędnego do otrzymania renty strukturalnej, informowali organ o przeniesieniu posiadania gospodarstw rolnych niejako „przy okazji”, składając wniosek o przyznanie renty strukturalnej. Mimo to należałoby uznać, iż skoro do rozpatrzenia i załatwienia obu spraw (przyznania płatności do gruntów rolnych oraz przyznania renty strukturalnej) właściwy był ten sam organ (właściwy miejscowo kierownik biura powiatowego ARiMR), to zasadnym wydaje się przyjęcie, że składając wniosek o przyznanie renty strukturalnej, wraz z załącznikami, w tym odpowiednią umową, wnioskodawca ubiegający się o płatności bezpośrednie poinformował organ o zmianie stanu faktycznego, a tym samym wykonał ciężące na nim zobowiązanie. **Jeżeli zatem w ocenie organu, wnioskodawca pozostawał w dobrej wierze, w szczególności poprzez poinformowanie organu o zmianie stanu faktycznego polegającego na przeniesieniu posiadania gospodarstwa rolnego (a analiza przedmiotowych spraw pozwała generalnie na stwierdzenie, że tak właśnie było) rolnicy nie będą zwracać przyznanych im płatności.**

Powyższe oznacza, że każdy przypadek ewentualnego żądania przez Agencję od rolników zwrotu nienależnie przyznanych płatności do gruntów rolnych lub płatności ONW za rok 2004 lub też braku takiego żądania będzie poddany szczegółowej analizie i traktowany indywidualnie z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy, przede wszystkim w zakresie wystąpienia przesłanek określonych w art. 49 ust. 4 i 5 rozporządzenia 2419/2001.

2

PREZES
Tomasz Kołodziej